

dialogo church sound

De kunst van de Schriftlezing

**Aandachtspunten
voor het bespreken
van geluidsinstallaties**

Cantor®

geluidssystemen voor kerken

Keuze en gedrag lectoren

Het kiezen van lectoren

Voor de schriftlezingen in de kerk wordt nogal eens gebruik gemaakt van de diensten van lectoren of lectrices. Bij de werving van nieuw lectoren verdient het aanbeveling zorgvuldig te werk te gaan. Om het vertegenwoordigende karakter van de samengekomen gemeenschap tot uitdrukking te brengen, en iedere schijn van groepsvorming te vermijden, kan natuurlijk willekeurig iemand benaderd worden deze taak op zich te nemen. Indien hiervoor echter personen worden gekozen die daartoe over onvoldoende communicatieve vaardigheden beschikken, wordt wél het risico genomen dat lezingen onverstaanbaar worden en niet begrepen. Helaas komt dit nog maar al te vaak voor.

Vertegenwoordiging van de gemeenschap is prijzenswaardig, maar de verkondiging van het Woord vraagt meer. Hiervoor is een technische, geestelijke en liturgische bekwaamheid vereist. Een goede voorbereiding is noodzakelijk om zich deze eigen te maken. Het is van wezenlijk belang aan een werkelijk goede verkondiging aandacht te besteden bij de werving van nieuwe lectoren.

De taak van een lector

1. Voorbereiding

- Minstens één keer de tekst duidelijk en hardop lezen om te voorkomen dat over moeilijke woorden wordt gestruikeld.
- De betekenis van de te lezen tekst en de plaats hiervan binnen het geheel van de viering begrijpen.
- Inzicht hebben in de opbouw van de tekst, de accenten, de hoogtepunten en de te verkondigen boodschap.

2. Het lezen

- Rustig en stevig gaan staan op de daartoe bestemde plaats. De mensen aankijken en wachten op aandacht.
- Tijdens aankondiging goed luisteren of u uw eigen stem duidelijk vanuit de kerk verstaat. Is dat niet het geval dan enkele centimeters dichterbij gaan staan en recht in de microfoon spreken. Of, als dat nodig is, iets harder spreken. Na de aankondiging..... een korte stilte in acht nemen.
- Weten dat je altijd de neiging hebt om sneller te gaan lezen. Dat is in iedere kerk en onder alle omstandigheden fout. Door sneller praten wordt de verstaanbaarheid slechter. Als gevolg daarvan zal de aandacht verslappen! Langzaam en duidelijk spreken, met nadruk op kernwoorden. Dit zal ogenblikkelijk aandacht tot gevolg hebben.
- Men zegt wel eens dat men in de huid van de toehoorders moet kruipen... dat is moeilijk. Ieder wezen dat luistert verwerkt de gesprokene anders. Het is daarom heel belangrijk duidelijk en met overtuiging te spreken. Het gevolg hiervan zal zijn dat het gesprokene duidelijk beter zal inwerken op de toehoorders.
- Stilte achter een deelboodschap werkt...! Het geeft de toehoorders even de gelegenheid het gesprokene te verwerken en daardoor tekst beter te volgen en te begrijpen. Een lange stilte voor de lector is kort voor de toehoorder.
- Vermijd om bij iedere komma of punt, en zeker niet aan het slot van de tekst, de toon te laten zakken: de lezing moet voor de toehoorder een vervolg hebben. Het is veel beter om een zin te eindigen met stemverheffing.
- Alle lettergrepen duidelijk uitspreken en geen woorden aan elkaar koppelen in uw uitspraak. U moet aan het einde van een deelzin de aanwezige galm in de kerk laten uitwerken. Dat duurt meestal enkele seconden.
- Vermijd om veel intonatie in de tekst te brengen. Dat is te "gemaakt". Het geeft geen ruimte aan Gods Woord.

3. Een kunst op zichzelf

Het lezen van liturgische teksten verschilt van het "gewone" voorlezen in het openbaar. De lector spreekt niet zijn eigen woord, maar het woord van God. Dat moet eerbiedig gebeuren. Men staat beslist niet uit de krant voor te lezen.

Bonhoeffer¹ schrijft hierover : '(Het) zal blijken, dat het niet eenvoudig is de Bijbel voor te lezen. Hoe ongeunstelider, hoe zakelijker en ootmoediger de eigen innerlijke instelling tot de stof is, des te beter zal het lezen met het onderwerp in overeenstemming zijn... Als een regel voor het juiste lezen der Schrift mag gesteld worden, dat degene die voorleest zich nooit identificeert met de in de Bijbel sprekende IK. Niet ik toorn, maar God; niet ik troost, maar God, en niet ik vermaan, maar God vermaant, kan ik zeker niet in een onverschillige monotone zeggen, maar als iemand, die er zelf ten nauwste bij betrokken is en zich zelf aangesproken weet. Het zal echter juist het verschil tussen het echte en het onechte Bijbellezende zijn, dat ik mijzelf niet met God verwissel, maar Hem heel eenvoudig dien. Anders wordt ik retorisch, pathetisch, sentimenteel of overdreven, d.w.z. ik leid de aandacht van de toehoorders af op mijzelf, in plaats van haar te richten op het Woord. En dat is nu de zonde van het Bijbellezende'.

4. Hulpmiddel bij 'impactvol' spreken

Uw hulpmiddel bij het spreken is de geluidsinstallatie. Een voor kerken geschikte geluidsinstallatie² werkt volgens het principe van "interceptie". Interceptie wil zeggen "geluidsfusie". Dat betekent dat de door geluidszuilen vooraan in de kerk veroorzaakte geluidsbundels elkaar in de kerk overlappen. Hierdoor krijgen luisteraars de indruk dat het geluid rechtsreeks en zonder omwegen uit de mond van de spreker komt. Een mens verwerkt een lezing het best als het geluid niet te traceren is, het is er... ruimtelijk en indrukwekkend.

Condensatormicrofoons bespreken vereist vaardigheid. Deze microfoons zijn de volumeregelaars van de geluidsinstallatie, niet de knoppen op de centrale apparatuur. Dichtbij spreken en daarbij uw eigen stem vanuit de kerk terughoren garandeert duidelijke verstaanbaarheid. Door iets grotere spreekafstand in acht te nemen zal het geluid zachter klinken. Fluisterend spreken, vlakbij of naast de microfoon, zal tot achter in de kerk hoorbaar zijn. Een proef op de som leert u dat zodanig gesproken kan worden dat u uw eigen stem terughooft, zonder daarbij galm ontstaat.

Niemand hoeft aan de knoppen van apparatuur te draaien om het geluid harder of zachter te zetten, uw microfoons zijn volumeregelaars....! Bovendien is het aan te bevelen de behuizing van de *Cantor* kerkgeluidsinstallatie af te sluiten en de sleutel ligt in de kluis te leggen...

Als u zich zelf duidelijk kunt verstaan vanuit de kerk, zullen alle luisteraars u ook goed verstaan. Het is zinvol om nieuwe lectoren deze boodschap door te geven en uw geloofsgenoten zullen de gelezen Boodschap verstaan en beleven....

Ook dient de koster er voor te zorgen dat familieleden die tijdens een avondwake of uitvaart een dankwoord spreken deze microfooninstructies ook naleven. Zij moeten goed in de kerk ook te horen zijn. Als de koster zich aan deze instructies houdt, zal de gehele dienst goed gevolgd kunnen worden door luisteraars in de kerk, de kerktelefoon, de lokale omroep en... via de ringleiding. Dat is wat wij bedoelen met Verstaanbaarheid... Impact... en Beleving van het Woord....

---

¹ D. Bonhoeffer, *Leven met elkander*, 's-Gravenhage, 1952.

² Alle door Dialoog Church Sound geleverde geluidsinstallatie werken volgens dit principe. Meer informatie hierover vindt u in de brochure "*Het Cantor geluidskoncept voor kerken*"

Achtergronden

De akoestiek

De akoestiek van een kerk is een merkwaardig fenomeen. Soms is de akoestiek meegaand, soms echter afwijzend. In een kerkgebouw is altijd een natuurlijke nagalm aanwezig. Deze ontstaat door opstanden, gewelven en vloeren welke het geluid reflecteren. De nagalmtijd is afhankelijk van het ruimtelijke inhoud van het kerkgebouw (volume in m³). Een grote ruimte zal daardoor een lange nagalmtijd hebben. De meest ideale nagalmtijd in een kerk ligt tussen 1,5 en 2,5 seconden.

Het is niet alleen de nagalmtijd welke voor de goede verstaanbaarheid een rol speelt. Zo blijken de vroege reflecties afkomstig van de zijwanden (laterale reflecties) voor de ruimtelijke beleving van belang te zijn. Als het volume echter te groot wordt, bestaat het gevaar dat de luisteraars die te ver van een zijwand zitten, niet van deze laterale reflecties kunnen profiteren.

Voor de "warmte" van het geluid spelen de lage tonen een belangrijk rol en is de nagalmtijd voor de lage tonen (frequenties) bepalend. In een goede kerkruimte is de nagalmtijd voor de lage frequenties dan ook wat korter dan voor de midden- en hoge frequenties.

Voor een goede geluidsreproductie moet ook het achtergrondniveau laag zijn. In het algemeen stelt men de eis dat het achtergrondniveau niet hoger mag zijn dan 20 dB(A).

De geluidsinstallatie³

In kerkgebouwen met conventionele kerkgeluidsinstallaties probeert men het stemgeluid van een spreker zo dicht mogelijk bij de luisteraar te brengen. De geringe geluidsdruk van de luidsprekers is dan net voldoende om een goede spraak verstaanbaarheid te garanderen in de omgeving van de geluidszuil. Daarom moeten overal in de kerk verspreid, luidsprekers worden geplaatst. Hierdoor *verstaat* men het gesprokene dichtbij de geluidszuiltjes goed. Voor deze volledig achterhaalde methode zijn echter veel geluidszuilen nodig. Daarbij komt dat met deze methodiek aan één zeer belangrijk aspect voorbij wordt gegaan: het is niet alleen de verstaanbaarheid die belangrijk is, maar de "*beleving*" van het gesproken of gezongen Woord. Beleven kan alleen als het geluid "schijnbaar" vanaf de plaats komt waar dat geluid ontstaat

Deze instructieve brochure werd u aangeboden door Dialoog Church Sound. Als producent van Cantor geluidssystemen voor kerken wil Dialoog Church Sound u behulpzaam zijn bij het optimaal benutten van de geluidsinstallatie in uw kerk om daarmee de verkondiging van het Woord zoweel mogelijk tot zijn recht te doen komen.

dialoog church sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

Tel: (+31) 40 242 0840

Fax: (+31) 40 242 6125

Email: info@cantorsound.nl

³ Uitgave: "Syllabus voor kerkbesturen" Cantor® kerkgeluidssystemen